

Advies van Monumenten en Archeologie aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Monumentenadviseur	[REDACTED]
Adviesdatum	15-3-2022
Adres pand	Kalverstraat 92 Nieuwezijds Voorburgwal 357 - 27
Monumentnaam	Burgerweeshuis/Amsterdam Museum
Status pand	Rijksmonument
Monumentnummer	5467
Soort aanvraag	Omgevingsvergunning
Aanvraagnummer	OLO 5576519
Dossiernummer	2021.11
Aanvrager	Gemeente Amsterdam
Architect	Neutelings Riedijk Architecten

Aanleiding

Het betreft een gewijzigd voorstel voor de modernisering en herontwikkeling van het Amsterdammuseum dat gehuisvest is in het voormalige Burgerweeshuis. Het plan geeft o.a. een reactie op de opmerkingen t.a.v. de vervangende nieuwbouw op de hoek van de St. Luciënsteeg en de Nieuwezijds Voorburgwal, de entrees aan de Nieuwezijds Voorburgwal, de nieuwe invulling bij de Jongensgalerij, de nieuwe gevel t.p.v. de huidige doorgang naar de Museumstraat aan de Meisjesplaats en de invulling aan de Gedempte Begijnensloot.

Samenvatting plan en vraagstelling

Het plan is op een aantal punten gewijzigd:

- De bestaande gevels op de hoek van de St. Luciënsteeg, Nieuwezijds Voorburgwal en Wezenpleintje worden behouden en geïntegreerd in de nieuwe invulling. Hierbij komt de nieuwe invulling op de hoek van de St. Luciënsteeg en de NZ Voorburgwal terug te liggen t.o.v. de te behouden gevel van het bouwdeel aan het Wezenpleintje, met op de overgang een smalle glastrook. Verder is het kader van het raam aan het Wezenpleintje iets verkleind en de borstwering van de 'etalage' aan de NZ Voorburg iets verlaagd.
- De banken aan de NZ-voorburgwal zijn vervallen. Hiervoor in de plaats komt een verdiepte strook voor de gevel met een wadi (groene zone). Bij de entrees worden betonnen kaders tegen de gevel geplaatst, waarbij het raam boven de entrees weg valt. Een loopbrug over de wadi ontsluit de entrees.
- De gevel in het verlengde van de Meisjespoort t.p.v. de huidige doorgang naar de Museumstraat is iets verlaagd en het omkaderde venster is iets verkleind.
- De nieuwe gevel onder de Jongensgalerij wordt i.v.m. de achterliggende museumzaal grotendeels blind met één venster voorzien van een betonnen kader. Ter onderverdeling van de gevel worden een viertal betonnen banken geplaatst. Een vluchtweg bij het trappenhuis aan de Kalverstraatzijde wordt schuin geplaatst en uitgevoerd zonder kader om deze enigszins weg te laten vallen. Bij de poort aan de Kalverstraatzijde komt een

tweede pui om zo een meer besloten poort te krijgen, waarin bewegwijzering etc. zal worden aangebracht.

- De liftopbouw naar het platform op het dak bij de Gedempte Begijnensloot is vervallen. Aan de steegzijde komt een gemetselde gevel met een omkaderd betonnen venster en daarboven een betonnen trap met een glazen balustrade.
- De installaties worden zo veel mogelijk intern opgelost m.u.v. dry-coolers die tussen de daken aan de NZ-voorburchwal worden geplaatst.

Interieur:

- In het gemetselde gewelf van de duiker van de voormalige Begijnensloot (kelderniveau; Wezenpleinzijde) wordt een extra doorbraak gemaakt.
- Achter de entree aan de NZ-voorburchwal komt intern een extra doorgang in de centrale scheidingmuur. Op deze plek zit een ingemetseld reliëf met wezen als voorstelling. Er is niet aangegeven wat met dit aan het complex verbonden reliëf gebeurt. De extra doorbraak komt in historisch waardevol muurwerk.

De vraag is of met het gewijzigde voorstel tegemoet is gekomen aan de opmerkingen van de commissie en of de nieuwe voorstellen voldoende de historische structuur en aanwezige monumentale waarden respecteren.

Conclusie

De nieuwe invullingen zijn ter beoordeling van de CRK.

Het plan heeft vanuit het perspectief van MenA op een aantal punten negatieve gevolgen voor de monumentale waarden tenzij:

- De kaders die voor de entrees aan de Nieuwezijds Voorburgwal worden geplaatst en daarmee een wezenlijke wijziging van de monumentale gevel geven, vervallen.
- De doorbraak in de duiker van de voormalige Begijnensloot komt te vervallen.
- De extra doorbraak bij de entreehal aan de NZ-voorburchwal komt te vervallen.

Onderbouwing

- De nieuwe invulling van de bebouwing op de hoek van de St. Luciënsteeg en NZ-voorburchwal; de gevel met betonnen trap aan de Gedempte Begijnensloot; de invulling t.p.v. de huidige entree naar de Museumstaat aan de Meisjesplaats en de gevel onder de Jongensgalerij zijn ter beoordeling van de CRK. De gevel onder de Jongensgalerij bestaat uit een grotendeels gesloten metselwerkvlak met als enige verbijzondering een omkaderd betonnen venster en een viertal banken. De nieuwe achterliggende functie (museumzaal) vraagt weliswaar om een gesloten gevel met geen vensters, de vraag is of het nieuwe nagenoeg gesloten vlak voldoende kwaliteit heeft als onderdeel van de hoog monumentale galerij.
- De gevel aan de NZ-voorburchwal is in het verleden een watergevel geweest waar de verdiepte groenstrook (wadi) naar zou refereren. Een verdiepte groenstrook met bruggetjes naar de entrees is echter nauwelijks op te vatten als een verwijzing naar deze. De gevel zijn sinds 1884 geen watergevels meer en een verdiepte strook (waar voornamelijk afval ik kan ophopen) geeft eerder een rommelig beeld. Daarnaast wijzigen de betonnen kaders het historische beeld van een deur met daarboven een venster hetgeen een aantasting is.
- Het gemetselde gewelf van de duiker van de voormalige Begijnensloot is een nog 17^e-eeuws onderdeel dat herinnert aan de oude waterloop. De extra doorbraak is een aantasting van het monumentale gewelf
- De extra doorbraak bij de entree aan de NZ-voorburchwal gaat ten koste van historisch muurwerk. Aangezien hier al een bestaande doorgang aanwezig is, die in de tijd dat hier

de hoofdentree was gesitueerd klaarblijkelijk voldeed, lijkt de functionele noodzaak voor een tweede doorgang te ontbreken. Het historisch waardevol reliëf (niet oorspronkelijke plek) kan hiermee worden gehandhaafd.

- De dry-coolers kunnen aldus de installateur gezien hun warmteproductie niet binnen worden geplaatst. De plaatsing tussen de daken maakt dat de elementen niet zichtbaar zijn. Het extern plaatsen van installaties is weliswaar in strijd met de welstandsnota, aangezien er geen geschikt alternatief bestaat zou hier een gemotiveerde uitzondering kunnen worden gemaakt; ter beoordeling van de CRK.

Overige punten

Bij eerder aangeleverde stukken zaten details van ramen en deuren. Deze details (dd tekening 21-12-2021) ontbreken bij de huidige aangeleverde stukken. Door herhaald uitstel van de behandeling is hier vanuit MenA nog niet op gereageerd. Het betreft details van nieuwe deuren die naar historisch voorbeeld worden toegevoegd en de thermische scheiding bij ramen en gevels:

- Er zijn details geleverd van nieuwe binnen-voorzetramen die worden opgenomen in nieuwe binnen-voorzetwanden. De thermische en zonwerende scheiding wordt in deze zone opgelost waarbij de bestaande ramen ongemoeid blijven.
- Bij de regentenkamer worden de ramen wel vervangen voor nieuwe ramen met dubbel glas (ca 30 mm dik) en de toepassing van Wienersprossen. Tegen de binnenzijde van de buitengevel wordt 20 mm hoogwaardige isolatie (Aerogel) aangebracht. Hiervoor zullen het bestaande lijstwerk en een centrale lambrisering moeten worden ontmanteld en herplaatst. Hoe de aansluiting is bij de monumentale plafondlijst van het houten beschilderde plafond is niet aangegeven.

Reactie:

- De voorzetwanden en ramen van de museumzalen zijn een toevoeging zonder wezenlijke gevolgen voor de monumentale waarden. Wel zal een bouwfysische onderbouwing moeten worden aangeleverd (3D dampspanning- en koudebrugberekening; een dynamische berekening van het gecombineerde warmte- en vochttransport om de hygrothermische condities van een gevel ter plaatse van aansluitingen (op bijvoorbeeld vloeren) om het risico van vochtaccumulatie in de gevel (ter voorkoming van o.a. houtrot, vorstschade etc.) te bepalen).
- De ramen van de Regentenkamer stammen uit de jaren '70, vertegenwoordigen geen materiaal intrinsieke waarden en zijn met name van belang voor de beeldkwaliteit. Met glas van 30 mm dik zijn de roeden (Wienersprossen) overhoeks veel zwaarder in aanzicht waardoor het beeld significant wijzigt en de uniformiteit van de vensters aan de hoog monumentale Meisjesplaats wordt verstoord. De huidige oplossing met een binnen-voorzetraam op het raam gemonteerd is weliswaar ook niet fraai (wel aan het zicht onttrokken door de permanent gesloten zonwering), een wijziging van het externe beeld is desondanks onwenselijk. Mogelijk dat met een combinatie van veiligheidsglas in het bestaande raam en een (nieuw) binnen-voorzetraam aan de minimale thermische en veiligheidseisen kan worden voldaan. Verder is de aansluiting van de voorzetwand op de plafondlijst een aandachtspunt. Hiervoor zal een detail moeten worden aangeleverd.

Nb. De mate waarin ramen open blijven is niet aangegeven. Het is aannemelijk dat een groot deel van de ramen i.v.m. de museale functie alsnog wordt gesloten. Het is wenselijk om inzicht te krijgen in welke mate ramen open blijven. Mogelijk dat vanuit het ontwerpteam een flexibele oplossing kan worden geboden waarbij ramen eenvoudig zijn te openen of af te dichten.

De porisostenen die uit de bestaande binnen-voorzetwanden komen worden gerecycled tot nieuwe bakstenen die in verschillende kleuren worden hergebruikt bij de nieuwe invullingen.

Nb. Er was onvoldoende tijd om alle geleverde installatietekening in de korte tijd die beschikbaar was voor het opstellen van het advies te bestuderen. Het advies is derhalve met voorbehoud op de inpassing van de installaties.